

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 października 2017 roku Sąd Rejonowy w Kaliszu, w sprawie z powództwa (...)spółki akcyjnej z siedzibą we W. przeciwko K. G. o zapłatę kwoty 3.803,43 złote, w pkt I. oddalił powództwo oraz w pkt II. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.217,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (wyrok - k. 176; uzasadnienie – k. 181 - 184).

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód – (...)spółka akcyjna z siedzibą we W., zaskarżając je w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie:

1. prawa materialnego, tj.

- art. art. 66 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, co wyraża się w nieuzasadnionym przyjęciu, że oświadczenie powoda złożone w ramach rozmowy telefonicznej z dnia 24 lutego 2015 roku nie stanowiło oferty w rozumieniu przedmiotowego przepisu, podczas gdy pozwany został poinformowany o istotnych postanowieniach proponowanej umowy, tj. m.in. zakresie świadczonych usług, warunkach płatności, czasu trwania umowy, możliwości i terminach wypowiedzenia umowy;

- art. 355 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co wyraża się w nieuzasadnionym pominięciu faktu prowadzenia profesjonalnej działalności gospodarczej przez pozwanego, co rodziło po jego stronie obowiązek dochowania należytej staranności, z którą wiąże się m. in. powinność szczegółowego przeanalizowania przedstawianych warunków potencjalnej współpracy oraz świadomość wagi składanych oświadczeń woli, których treść wprost wskazywała na wolę nawiązania stosunku prawnego z powodem;

- art. 60 k.c., art. 61 k.c. poprzez ich błędną wykładnię przejawiającą się w przyjęciu, iż pomiędzy stronami nie doszło do złożenia oświadczeń woli mających na celu zawarcie umowy, której przedmiotem było nie tylko ujawnienie informacji gospodarczej, lecz również inne usługi świadczone przez (...), pomimo że strony wymieniły się swoimi oświadczeniami woli, które doszły do każdej ze stron w taki sposób, że mogły zapoznać się z ich treścią, z kolei do akceptacji oferty powoda obejmującej elementy istotne umowy doszło niezwłocznie i w sposób wyraźny;

- art. 734 k.c. w związku z art. 735 k.c. i art. 750 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, co wyraża się w przyjęciu, iż powodowi nie należy się wynagrodzenie z tytułu zastrzeżonych umownie opłat abonamentowych, pomimo, iż w umowie jasno określono terminy zapłaty należności, natomiast pozwany nie zgłaszał powodowi jakichkolwiek nieprawidłowości, braku dostępu do systemu oraz nie żądał ponownego otrzymania kodu dostępu do systemu, decyzja o częstotliwości korzystania z systemu należała z kolei od pozwanego, powód bowiem zapewniając pozwanemu dostęp do systemu oraz dając mu abstrakcyjną możliwość korzystania z jego własności intelektualnej (pieczęci prewencyjnych – będących niczym innym niż formą loga powoda) spełnił świadczenie w sposób prawidłowy, skuteczność wzmiankowanych wyżej zapisów wynika zaś z konsensualnego charakteru umowy stron;

2. prawa procesowego, tj.:

a) art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego wyrażającą się w:

- przyjęciu, że oświadczenia powoda złożone w ramach rozmowy telefonicznej z dnia 24 lutego 2015 roku nie zawierają istotnych postanowień proponowanej umowy, podczas gdy przebieg nagrania przedmiotowej rozmowy wprost wskazywał, iż warunki współpracy zostały wyartykułowane w sposób wyraźny, pozwany zaś takie warunki kilkakrotnie akceptował;

- przyjęciu, że celem stron prowadzących rozmowę telefoniczną z 24 lutego 2015 roku nie było zawarcie umowy, pomimo iż pracownik powoda wprost wskazał, że kontaktuje się z pozwanym w celu zawarcia umowy, a następnie

wskazał co dokładnie jest jej przedmiotem, a także z jakich usług pozwany będzie mógł korzystać do czasu zawarcia umowy w formie pisemnej, pozwany zaś niezwłocznie i wyraźnie zaakceptował wszystkie przedstawione mu warunki w sposób dostatecznie uzewnętrzniiony (poprzez kilkukrotną odpowiedź o treści (...) na pytania o akceptację warunków przedstawianych mu przez pracownika powoda;

- przyjęciu, że pozwany wykazał, że pozwany udostępnił doradcy biznesowemu swój dane jedynie celem przygotowania pisemnej umowy, pomimo iż w żadnej części rozmowy stanowiącej zawarcie umowy w trybie ofertowym tego typu stwierdzenia nie padły, sama zaś konstrukcja zawartej przez strony umowy (i ustawowy rygor pisemnej formy umowy zastrzeżony jedynie dla dwóch usług świadczonych przez powoda) wskazuje na to, że celem stron było niezwłoczne związanie się stron stosunkiem zobowiązaniowym;

- pominięciu przez Sąd meriti faktu prowadzenia profesjonalnej działalności gospodarczej przez pozwanego i związanym z nią zwiększonym miernikiem staranności, w ramach którego pozwany (w przypadku niezrozumienia warunków) powinien poprosić pracownika (...) S.A. o powtórzenie oświadczenia, wyjaśnienie wszelkich powziętych wątpliwości lub przesłanie oferty za pośrednictwem innego środka przekazu, co w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zgodnie z żądaniem pozwu, wliczając w to również koszty postępowania w I instancji, w tym koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (apelacja - k. 187 - 195).

W odpowiedzi na apelację powoda pozwany wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (odpowiedź na apelację – k. 207 – 208 odw.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest niezasadna.

Przedmiotowa sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym uregulowanym w art. 505¹ k.p.c. - art. 505¹⁴ k.p.c.

W postępowaniu tym apelację można oprzeć na dwóch wskazanych w przepisie art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. podstawach: naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

W świetle stanowiska Sądu Najwyższego apelacja w postępowaniu uproszczonym ma charakter apelacji ograniczonej (por. stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55, mającej moc zasady prawnej). Oznacza to, że jej celem jest kontrola wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji (z punktu widzenia jego zgodności z materiałem procesowym pozostającym w dyspozycji sądu orzekającego) w granicach wyznaczonych przez treść zarzutów apelacji.

Sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego z wyjątkiem dowodu z dokumentu (art. 505¹¹ § 1 k.p.c.).

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy akceptuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, jednakże zauważa ich fragmentaryczność. Sąd Rejonowy winien był uwzględnić także treść Ogólnych Warunków Współpracy ((...)) stanowiących część uzgodnień w ramach umowy (...), z której powód wywodzi swoje roszczenie (umowa nazwana

(...)wraz z aneksem z dnia 24 lutego 2015 roku - k. 39 - 41) oraz treść wiadomości e - mailowej powoda z dnia 25 lutego 2015 roku zatytułowana potwierdzenie zawarcia umowy telefonicznej (...) S.A. z dnia 24.02.2015 zawierająca istotne ustalenia umowy (k. 37 - 38).

W korespondencji e- mailowej wskazano, iż przedmiotem umowy jest świadczenie usług udostępniania informacji gospodarczych zgodnie z ustawą z dnia 9 kwietnia 2010 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. Nr 81, poz. 530 z późn. zm.) oraz Regulaminem (...) Danymi (...)S.A. opublikowanym na stronie (...) pl. (...) została zawarta na czas nieokreślony i może zostać wypowiedziana przez każdą ze Stron w formie pisemnej pod rygorem nieważności z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego. Powód wyraźnie wskazał, że zgodnie z Ustawą przekazywanie informacji gospodarczych oraz weryfikowanie konsumentów w biurze informacji gospodarczej jest możliwe po zawarciu umowy na piśmie pod rygorem nieważności. Tym samym, do czasu przesłania do siedziby (...) dwóch egzemplarzy załączonego dokumentu, na podstawie umowy zawartej telefonicznie pozwany będzie mógł korzystać ze wszystkich usług (...), za wyjątkiem przekazywania informacji gospodarczych oraz sprawdzania informacji o konsumentach. Drukiem pogubionym wskazano, iż aby korzystać z pełnego dostępu do usług (...) należy niezwłocznie przesłać czytelnie podpisane dwa egzemplarze załączonej umowy i aneksu na adres siedziby powoda (korespondencja e-mail - k. 37 – 38).

Z załączonej do akt sprawy umowy - (...)pkt 1 (...) wynika natomiast, że umowa wchodzi w życie z dniem rejestracji w systemie (...). Klient zobowiązany jest do dostarczenia oryginału Umowy na adres siedziby (...). W przypadku przesłania przez Klienta umowy w formie elektronicznej (skan) lub za pośrednictwem faksu, (...) dopuszcza możliwość rejestracji umowy z ograniczonym zakresem usług – (...) nie będzie miał możliwości dopisywania informacji o dłużnikach oraz możliwości skorzystania z usługi (...) do zapłaty PLUS” (punkt 1 (...) k. 37).

Wobec takich zapisów zawartych w korespondencji e-mail z dnia 25 lutego 2015 roku oraz pkt 1 (...) prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że przedmiotowa umowa między stronami została skutecznie zawarta.

Stosownie do treści art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (tekst jednolity Dz. U. z 2014 roku, poz. 1015 ze zm.) umowę o udostępnianie informacji gospodarczych sporządza się na piśmie, pod rygorem nieważności.

Powołany przepis posługuje się co prawda pojęciem „sporządzenia” umowy, a nie „zawarcia” umowy, jednak dokonywanie jakiegokolwiek rozróżnienia na gruncie tego przepisu pomiędzy zawarciem umowy, a jej sporządzeniem byłoby nieuprawnione (por. T. Ostrowski Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Komentarz. Warszawa 2012, do art. 12, SIP Legalis). Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że – w przypadku braku umowy na piśmie pomiędzy wierzycielem i biurem – przekazanie informacji gospodarczych obarczone byłoby nieważnością z mocy samego prawa i stanowiłoby podstawę do roszczeń cywilnoprawnych osób, których dane przekazano (A. M. Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Komentarz , LEX, 2011, teza 2 do art. 12).

Zgodnie z treścią art. 78 § 1 k.c. do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli; do zawarcia umowy wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść oświadczeń woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany. Niezachowanie formy pisemnej zastrzeżonej ad solemnitatem pociąga za sobą nieważność umowy z mocy samego prawa (art. 73 § 1 k.c.).

W niniejszej sprawie powód wywodził, że do zawarcia umowy doszło w wyniku akceptacji przez pozwanego złożonej mu telefonicznie oferty zawarcia umowy. Jednakże w zgromadzonym materiale dowodowym nie było podstaw do przyjęcia, że pozwany odesłał powodowi podpisany oryginał umowy, skan umowy lub umowę za pośrednictwem faksu, co stanowiło warunek konieczny określony w pkt 1 (...) do uznania skuteczności zawartej umowy pomiędzy

stronami. W toku prowadzonego postępowania przed Sądem I instancji pozwany zaprzeczał by kiedykolwiek podpisał umowę. Podnosił, że wprawdzie udostępnił swoje dane doradcy biznesowemu, ale uczynił to, bowiem był zapewniany przez doradcę, że zostaną przesłane na jego adres dokumenty w postaci umowy wraz aneksem i ogólnych warunków współpracy.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że wobec nieodesłania przez pozwanego powodowi podpisanego egzemplarza umowy (...)wraz z aneksem z dnia 25 lutego 2015 roku strony nie zawarły umowy o udostępnianie informacji gospodarczych w rozumieniu art. 12 ust. 1 powołanej wyżej ustawy. Jednocześnie, w ocenie Sądu II instancji, nie można przyjąć, że strony zawarły inną umowę, tj. w ograniczonym zakresie w drodze wykorzystania środków porozumiewania się na odległość, czyli telefonicznie. Przypomnieć należy, iż telefon jako środek porozumiewania się na odległość, może być wykorzystany dla uzgodnienia treści łączącej strony umowy. Skuteczność umowy zawartej w taki sposób pomiędzy stronami w drodze telefonicznej nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego. Wszak z art. 60 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w drodze rozmowy telefonicznej. Jednakże strona powodowa miałaby rację, że do zawarcia umowy w ograniczonym zakresie może dojść w każdej formie, gdyby wcześniej sama nie ograniczyła takiej możliwości poprzez sformułowanie punktu 1 (...). W każdym przypadku pozwany musiał objąć swoją świadomością wszystkie postanowienia umowne i złożyć swój podpis pod umową, aby następnie przesłać powodowi skan lub faks takiego dokumentu. Dopiero wtedy, gdyby oryginał podpisanego egzemplarza umowy nie został doręczony powodowi, mógłby on w sposób uprawniony zarejestrować umowę w ograniczonym zakresie – bez możliwości dopisywania przez klienta informacji o dłużnikach oraz bez możliwości sprawdzania informacji o zobowiązaniach konsumentów. Warunku tego nie spełniała natomiast zgoda pozwanego na zawarcie umowy wyrażona w rozmowie telefonicznej. Tym bardziej, że w jej trakcie, przedstawiciel powoda odwoływał się do Ogólnych Warunków (...), informując pozwanego, że znajdują się na stronie internetowej powoda. Pozwany mógł więc potwierdzić zawarcie umowy w pełnym zakresie tylko podpisując przesłany formularz umowy i odsyłając go powodowi faksem lub elektronicznie w formie skanu. Natomiast gdyby wola pozwanego było zawarcie umowy w ograniczonym zakresie w drodze rozmowy telefonicznej, musiałby zostać przez powoda poinformowany, że ma miejsce odstępstwo od dyspozycji pkt 1 (...) oraz zaakceptować to odstępstwo, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Wskazać należy, iż w przedmiotowej sprawie pozwanemu przysługiwał przymiot konsumenta.

Zgodnie z treścią art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Pozwany w zakresie swojej działalności gospodarczej bezpośrednio nie zajmuje się gromadzeniem i przetwarzaniem informacji o dłużnikach, w kontaktach z powodem zatem winien być traktowany jako konsument, a w związku z tym musiał korzystać z dodatkowej ochrony. Skoro więc powód powołuje się wobec pozwanego na zredagowany przez siebie wzorzec umowy, w znaczeniu art. 385 k.c., to powinien ściśle przestrzegać jego postanowień szczególnie, gdy wzorzec ten został pozwanemu doręczony.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do przyjęcia, że doszło do skutecznego zawarcia umowy z pozwanym i że zachodzą podstawy do obciążenia pozwanego wynikającymi z umowy opłatami.

Zdaniem Sądu drugiej instancji powód nie miał podstaw do nałożenia na pozwanego opłaty za abonament skoro nie doszło nawet do jej zawarcia z ograniczonym zakresem usług „po jej przesłaniu przez pozwanego w formie elektronicznej (skan) lub za pośrednictwem faksu” (ust. 1 (...)).

Mając powyższe na uwadze i nie znajdując podstaw do wzruszenia z urzędu zaskarżonego orzeczenia, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od (...)spółki akcyjnej z siedzibą we W. na rzecz powoda K. G. kwotę 450,00 złotych. Powyższa kwota stanowiąca wynagrodzenie pełnomocnika powoda będącego radcą prawnym została

ustalona zgodnie z wartością przedmiotu zaskarżenia w wysokości 3.803,43 złotych i określona na mocy § 2 ust. 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (tekst jednolity z dnia 3 stycznia 2018 roku, Dz. U. z 2018 roku, poz. 265).